

Jerker Spits. (2016). *Staalhelmen en curryworst: Een Duitse cultuurgeschiedenis in 15 fenomenen* (Met illustraties van Piet Paris). Amsterdam: Van Oorschot. Isbn 978 90 282 6125 9, € 14,99, 191 blz.

BONTE VERZAMELING

De thema's ('fenomenen') die Jerker Spits gekozen heeft in *Staalhelmen en curryworst: Een Duitse cultuurgeschiedenis in 15 fenomenen*, bestrijken een breed palet, waarvan de titel al een indruk geeft. De opbouw is niet chronologisch, en ook binnen ieder thema beweegt Spits zich door de tijd al naargelang de mogelijkheden die het thema biedt. Het boek opent met 'De auto' met de sjoemelsoftware van VW en sluit af met 'De staalhelm' met de tegenpolen Ernst Jünger en Käthe Kollwitz. De hoofdstuktitels dekken niet altijd de thematische lading: 'De handy' begint met de Amerikaanse belangstelling voor Angela Merkels mobieltje, maar blijkt dan te gaan over de Stasi, de Spitzel in de DDR en de weerslag daarvan op de levens van Christa Wolf, Joachim Gauck en Claudia Rusch.

De flaptekst claimt ronkend: 'Door de vele kruisverwijzingen en verbanden is dit de meest compacte en levendige

beschrijving van de Duitse cultuurgeschiedenis', en het boek zou laten zien 'hoe geweldig boeiend de Duitse cultuurgeschiedenis is, al tweeduizend jaar lang'. In werkelijkheid gaat het om een bonte verzameling thematische hoofdstukken die telkens door stukjes cultuurgeschiedenis wandelen, maar het accent leggen op de laatste drie eeuwen en zelden verder teruggaan dan de middeleeuwen.

Het namenregister verradt persoonlijke keuzes en zwaartepunten. Hitler, Adolf, die vrij veel voor de Duitse cultuur betekend heeft, komt op zes pagina's voor, tegen Mann, Thomas op tien en Goethe, Johann Wolfgang von op 27 pagina's. Dat wil niet zeggen dat het nazitijdperk en nationalistische uitwassen in de Duitse geschiedenis verdoezeld worden. Maar het boekje is geen uitgebalanceerde of overzichtelijke beschrijving van de Duitse cultuurgeschiedenis.

Het is wel een collectie wandelingen kriskras daardoorheen, onderhoudend en leerzaam, in ieder geval voor (aanstaande) docenten Duits, die vanuit hun opleiding al een oriëntatie hebben, de meeste namen herkennen en hun kennis willen actualiseren en uitbreiden.

Het boek is stijlvol en strak geïllustreerd door Piet Paris. Jammer genoeg is afgezien van andere illustraties, temeer omdat Spits in zijn tekst meermalen refereert aan foto's, schilderijen en andere afbeeldingen die nu alleen in woorden beschreven worden. Vooral in de passages over beeldend kunstenaars als Dürer, Kirchner en Kollwitz is dat een gemis voor degenen die bij die beschrijvingen weinig of geen visuele herinneringen en associaties hebben. Dat kan natuurlijk verkeren in een ontdekkingsstocht voor degenen die zulke aanknopingspunten gaan zoeken, bijvoorbeeld op internet of in een echt museum. EK ■

